

Številka: Up-530/14-29

Datum: 22. 3. 2017

ODKLONILNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. ŠPELCE MEŽNAR K ODLOČBI ŠT. Up-530/14 Z DNE 2. 3. 2017

1. Ustavno sodišče je v tej zadevi prvič imelo priložnost razpravljati o zelo specifični ustavni pravici – pravici do ugleda politične stranke. Načelno stališče večine je, da politični stranki ni mogoče že v izhodišču odreči vsakršnega varstva pred negmotno prizadetostjo, zaradi česar tudi politična stranka uživa varstvo do ugleda na podlagi 35. člena Ustave (11. točka obrazložitve). Hkrati večina poudarja (12. in 15. točka obrazložitve), da mora biti teža ugleda politične stranke, kadar ji stoji nasproti svoboda izražanja, "ustrezno majhna" in da je torej le "izjemno malo prostora za omejitve svobode izražanja, kadar gre za soočenje ugleda politične stranke s svobodo tiska in pravico javnosti do obveščenosti o tem, ali je bila stranka uporabljena za zlorabo oblasti". S temi izhodišči tehtanja pravic na abstraktni ravni se strinjam. Ne morem pa podpreti tehtanja na konkretni ravni, ki je večino privedlo do razveljavitve sodbe Višjega sodišča. Menim, da je Višje sodišče pravilno ovrednotilo obe ustavni pravici in prišlo do ustavnoskladnega zaključka, ki daje prednost svobodi izražanja.

2. Večina Višjemu sodišču očita, da je neustrezno ovrednotilo merilo povprečnega bralca. Štelo je namreč, da je sporni naslov, glede katerega je pritožnica (politična stranka) zahtevala javno opravičilo, pomensko odprt, zaradi česar sam zase ni nedopusten. Po presoji Ustavnega sodišča iz spornega naslova izhaja za povprečnega bralca jasno sporočilo, da naj bi bila pritožnica vpletena v korupcijsko afero, takšna trditev pa lahko posega v njen ugled. Ker Višje sodišče drugih možnih pomenov spornega naslova ni pojasnilo, je poseglo v pritožnično pravico do ugleda.

3. Večina torej pravi tole: če je naslov članka "*Denar iz Patrie ni končal pri Janezu Janši, temveč v njegovi stranki SDS*" res pomensko odprt, mora Višje sodišče pojasniti vsaj en (dodatni) pomen spornega naslova, ki za pritožnico ne bo žaljiv. V primeru, da se bo izkazalo, da takšnega drugega (dodatnega) pomena spornega naslova ni, pa Ustavno sodišče meni, da je sporni naslov posegel v ugled pritožnice, zaradi česar bo potrebno zahtevku ugoditi (in torej odločiti v korist pritožnice). Prav v tej točki pa se moje stališče bistveno razlikuje od večinskega.

4. Sporni naslov po mojem mnenju ne posega v ugled pritožnice niti v primeru, ko mu pripišemo en sam pomen – takšnega, kot ga razume večina: da je pritožnica vpletena v korupcijsko afero Patria. Zakaj?

5. Novinarsko (medijsko) poročanje o aferi Patria je (bilo) v največjem možnem javnem interesu.¹ V takšnih primerih še posebej velja, da mediji opravljajo vlogo psa čuvaja in predstavljajo četrto vejo oblasti. Svoboda izražanja torej v primeru poročanja o aferi Patria uživa najvišje možno varstvo, ki ga poznata naša Ustava in EKČP (ter praksa ESČP).

6. Sodišče je v postopku kot nesporno ugotovilo, da je ključni novinarski vir (finski policist) dejal, da "imajo ogromno podatkov, da je denar stekel v Slovenijo" in da je "pretok denarja k SDS ena glavnih smeri preiskave". To je bila torej informacija, iz katere je novinar izhajal. Ali je torej novinar v naslov članka smel zapisati, kar je zapisal? Seveda. Takšno trditev ESČP imenuje *value-laden* in predstavlja vmesno stopnjo med trditvami o dejstvih (ki se dokazujejo) in vrednostnimi sodbami (ki niso predmet dokazovanja).² Svoboda izražanja novinarju dovoljuje, da je na podlagi dejanske vsebine izjave finskega preiskovalca (pa tudi drugih v članku navedenih anonimnih virov) sprejel oceno (sklep, mnenje), da je denar od Patrie končal pri SDS.

7. Sporni naslov po mojem mnenju sploh ne more poseči v že na abstraktni ravni izredno zoženo ustavnopravno varovano jedro pravice do ugleda politične stranke. Ustavnopravno varovano jedro ugleda politične stranke je v primerjavi z ustavnopravno varovanim jedrom novinarske svobode izražanja v konkretnem primeru kot teniška žogica v razmerju do nogometne žoge. Bojim se, da je večina to spregledala.

Špelca Mežnar
Sodnica

¹ Glej "*Debate of the utmost public interest*" v sodbi ESČP v zadevi *Karsai proti Madžarski* z dne 1. 12. 2009, 35. točka.

² Prav tam. Glej tudi sodbo ESČP v zadevi *Tavares de Almeida Fernandes and Almeida Fernandes proti Portugalski* z dne 17. 1. 2017 (68. točka).